

УДК 339.138 (075.8)
JEL Classification: F210

Авдієнко Яна

ПІДТРИМКА СУБКОНТРАКТАЦІЇ В УКРАЇНІ ЗА ДОПОМОГОЮ МІЖНАРОДНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Обґрунтовано актуальність застосування інноваційних форм господарювання промислових підприємств в умовах глобалізації, економічної кризи та підвищення конкуренції на локальних та міжнародних ринках. Розглянуто сутність термінів «субконтрактація», «Центр субконтрактації», визначено основні напрямки діяльності даного процесу в умовах становлення інформаційної економіки. Охарактеризовано способи, принципи та можливості фінансування Центрив субконтрактації за допомогою міжнародних інвесторів. Наведено зведену характеристику можливих міжнародних інвесторів Центрив субконтрактації. Запропоновано теоретико-методичні основи організації Центру субконтрактації в рамках виконання грантових програм щодо підтримки розвитку підприємництва України, які фінансуються за рахунок ЄС. Вказано цільові групи, які можуть бути зацікавлені в створенні Центру субконтрактації. Аргументовано доцільність організації Центру субконтрактації за допомогою залучення міжнародних інвестицій.

Ключові слова: промислова кооперація, субконтрактація, маркетингові функції, інформаційно-комунікаційні технології, міжнародні інвестиції

Авдиенко Яна

ПОДДЕРЖКА СУБКОНТРАКТАЦИИ В УКРАИНЕ С ПОМОЩЬЮ МЕЖДУНАРОДНЫХ ИНВЕСТИЦИЙ

Обоснована актуальность применения инновационных форм хозяйствования промышленных предприятий в условиях глобализации, экономического кризиса и повышения

конкуренции на локальных и международных рынках. Рассмотрена сущность терминов «субконтрактация», «Центр субконтрактации», определены основные направления деятельности данного процесса в условиях становления информационной экономики. Охарактеризованы способы, принципы и возможности финансирования Центров субконтрактации с помощью международных инвесторов. Приведена сводная характеристика возможных международных инвесторов Центров субконтрактации. Предложено теоретико-методические основы организации Центра субконтрактации в рамках выполнения грантовых программ по поддержке развития предпринимательства Украины, финансируемых за счет ЕС. Указано целевые группы, которые могут быть заинтересованы в создании Центра субконтрактации. Аргументированно целесообразность организации Центра субконтрактации с помощью привлечения международных инвестиций.

Ключевые слова: промышленная кооперация, субконтрактация, маркетинговые функции, информационно-коммуникационные технологии, международные инвестиции

Avdiienko Yana

SUPPORT OF SUBCONTRACTING IN UKRAINE USING INTERNATIONAL INVESTMENTS

The urgency of application of innovative forms of management of industrial enterprises in the conditions of globalization, economic crisis and increase of competition on local and international markets is substantiated. The essence of the terms "subcontracting", "Center of subcontracting" is considered, the main directions of activity of this process in the conditions of the formation of the information economy are determined. The methods, principles and possibilities of financing of subcontracting centers with the help of international investors are described. A summary of the possible international investors of the Subcontracting Centers is presented. The theoretical and methodological foundations of the Center for subcontracting within the framework of the implementation of grant programs supporting the development of entrepreneurship in Ukraine, which are funded by the EU, are

proposed. Target groups that may be interested in creating a Subcontracting Center are specified. The arguments about the expediency of the organization of the Center for subcontracting with the help of attracting international investments are presented.

Keywords: industrial cooperation, subcontracting, marketing functions, information and communication technologies, international investments

Постановка проблеми. Сучасні умови розвитку світової ринкової економіки вимагають від промислових підприємств бути гнучкими та адаптивними до мінливих факторів, які диктуються конкурентним середовищем. Становлення інформаційної економіки ставить під загрозу функціонування промислових підприємств, які звикли до традиційної форми господарювання. Важливим є пошук та впровадження інноваційних методів організації виробництва та формування прогресивних форм взаємодії з постачальниками та споживачами продукції.

Як показує досвід світових гігантів промисловості (США, Японія, Німеччина, Італія та ін.), однією із дієвих форм господарювання та промислової кооперації є субконтрактація.

Цей вид сучасної промислової кооперації різномасштабних підприємств зарекомендував себе як ефективний механізм оптимізації бізнес-процесів, при якому формуються висока якість і цінові параметри товару. Саме тому для України з урахуванням поглиблення в глобалізаційні процеси і розвитку інноваційних технологій є необхідним використання субконтрактних відносин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Напрямки розвитку субконтрактних відносин знайшли досить широке відображення в працях сучасних зарубіжних науковців, а саме Р.Коуза, Д.Норта, О.Вільямсона, Й. Шумпетера, М. Портера, М.Енрайта, П. Друкера, Ф.Котлера та ін..

Розвиток кооперації також розглядали Дряхлов Е., Бобко Є.І., Хлебніков Л., Добронравов А., Кисельов А., Скопюк О.О., Булатов А., Петрищева І., Христофорова Л. та ін. Питаннями становлення коопераційних відносин в Україні займаються такі автори, як Антонюк Д.А., Бабій М.А., Варналій З.С., Войнаренко М.П., Кічук О.С., Кондратьєва Т.В., Решетнікова І.Л., Шлафман Н.Л. та ін.

Однак, як і раніше, серед авторів немає однакості щодо поняття субконтракції в умовах сучасної економіки, недостатньо висвітлений алгоритм розрахунку економічної ефекту від впровадження даного способу промислової кооперації, а, також відсутні теоретико-методичні розробки щодо обґрунтування варіантів створення та джерел фінансування Центрів субконтракції та їх інфраструктурного забезпечення.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Аналіз праць сучасної наукової літератури та міжнародного досвіду застосування субконтракції показали, що використання цієї сучасної форми промислової кооперації між різномасштабними підприємствами дозволяє досягти високої ефективності і конкурентоспроможності промислового виробництва. Існуючий досвід організації системи субконтракції демонструє, що одним з ключових факторів успіху є наявність детально розроблених і узгоджених етапів, правил та принципів взаємодії і функціонування в рамках єдиної мережі. В вітчизняній літературі на сьогодні недостатньо теоретико-методичних розробок щодо варіантів організації Центрів субконтракції в Україні, їх фінансування та маркетингового забезпечення.

Формування цілей статті. Розробити теоретико-методичні основи щодо створення Центру субконтракції, джерелом фінансування якого можуть стати міжнародні інвестиції.

Виклад основного матеріалу дослідження. Українська економіка в період кризових явищ для присутніх на ринку промислових підприємств потребує впровадження сучасних організаційних форм господарювання, оскільки основні фонди більшості підприємств морально застарілі, що призводить їх до втрати конкурентоспроможності на ринку. Особливо це стосується ринку машинобудівних підприємств, які знаходяться на стадії застою.

На наш погляд, одним з найбільш доцільних шляхів подолання кризових явищ в промисловості може бути використання субконтракції для різномасштабних підприємств, що в умовах становлення інформаційної економіки

та розвитку науково-технічного прогресу набуває інноваційного характеру функціонування.

Субконтрактація – це форма виробничої кооперації, яка передбачає довгострокові партнерські взаємовідносини між різномасштабними промисловими підприємствами на основі договору-підряду, з метою підвищення ефективності виробничого процесу і задоволення попиту на якісну, конкурентоспроможну продукцію на базі інформаційно-комунікаційних технологій в умовах трансформації ринку в бік цифрової економіки [1, с.75-79].

Застосування механізму субконтрактації (субконтрактинга) дозволяє головному підприємству – Контрактору, позбутися непродуктивних витрат на утримання недозагружених виробництв і сконцентрувати зусилля на найважливіших завданнях - технологічному переозброєнні, модернізації, оновленні модельного ряду продукції, що випускається, а Субконтрактору (як правило, малі і середні підприємства) - виконувати роботи по субконтрактам, досягаючи при цьому високого рівня завантаження устаткування і високої продуктивності. Застосування механізму субконтрактації дозволяє оптимізувати процес виробництва і істотно підвищити конкурентоспроможність, як на рівні підприємства, так і на рівні регіону.

Інфраструктурну підтримку розвитку коопераційних зв'язків різномасштабних підприємств здійснюють центри субконтрактації.

Центр субконтрактації - організація, що сприяє розвитку підприємництва в промисловості і формує інфраструктуру промисловості на міжрегіональному, регіональному чи локальному рівнях. [2].

Центри субконтрактації надають промисловим підприємствам послуги за напрямками:

- пошук партнерів по виробничій кооперації: залучення і розміщення коопераційних замовлень, пошук і кваліфікаційний відбір партнерів по кооперації;

- підвищення конкурентоспроможності на ринку субконтрактних поставок: маркетинг, формування баз даних, конкурентний аналіз, організаційні поліпшення субконтрактного підприємства

- розробка, впровадження та сертифікація систем менеджменту відповідно до вимог міжнародних стандартів серії ISO

- консультування з форм і механізмів державної підтримки малих і середніх виробничих підприємств та ін..[3].

Фінансування діяльності Центру субконтрактації здійснюється, як правило, за рахунок наступних джерел:

1. Засоби, що надаються організацією – засновником.

2. Кошти, отримані Центром від реалізації послуг:

- послуги підприємствам – виконавцям (пошук постачальників і інші);

- послуги малим підприємствам - субконтракторам (маркетингові, консалтингові та інші).

3. Кошти, отримані Центром від підприємств за надання стандартного набору послуг і представлення інтересів протягом обумовленого періоду часу (наприклад, 1 року).

Як правило, діяльність Центру починається з першого варіанту фінансування (за рахунок коштів засновників), потім поступово відбувається збільшення частки коштів, одержуваних від надання послуг.

Аналіз міжнародного досвіду організації субконтрактації показав, що засновниками в різних промислово розвинених країнах виступають державні органи, Торгово-промислові палати, міжнародні організації, приватні підприємства та ін.

Автором розглянуто гіпотезу щодо фінансування такого типу організації за рахунок міжнародних інвестицій, які направлені на розбудову підприємництва.

Розвиток малого та середнього бізнесу в Україні може бути поштовхом для виходу української економіки з кризи. Саме тому, український уряд розробляє заходи зі створення умов для підтримки та розвитку малого та середнього бізнесу в Україні, зокрема долучається до ряду міжнародних програм підтримки бізнесу. Так, на інтернет сторінці Торгово-промислової палати України [4] можна ознайомитись з актуальними програмами підтримки бізнесу в Україні.

На сьогоднішній день, крім традиційних способів залучення додаткового капіталу, таких як банківські кредити, існує ряд альтернативних варіантів (рис.1).

Рис. 1. Способи фінансування бізнес-проектів

Фінансування в рамках міжнародних програм, як правило, має форму співпраці держави з міжнародними фінансовими організаціями, націлену на реалізацію певних реформ в торгово-економічній сфері. Досить часто до їх проведення та імплементації залучаються компанії з приватного сектора [3].

Основною перевагою даного виду фінансування для бізнесу є великі обсяги, низькі процентні ставки або ж інші пільгові умови отримання. По суті, механізм залучення інвестицій в рамках міжнародних програм багато в чому нагадує грантову систему (конкурсна основа, робота над складанням заявки і т.д.). Найбільша різниця полягає в тому, що отримати його можуть, переважно великі компанії, структурний потенціал яких дозволяє брати участь у проведенні реформ на локальному, регіональному або загальнодержавному рівні.

Класичними прикладами для України в даному відношенні є, наприклад, програми, що реалізуються в рамках фінансової ініціативи ЄС для країн-учасниць європейської політики сусідства – ENPI ("European Neighborhood and Partnership Instrument"), а також спільні програми, що фінансуються в рамках співпраці Україна-ЄБРР.

Гіпотеза щодо фінансування Центру субконтрактації за рахунок міжнародних інвестицій виникла при підготовці гранту «Створення регіонального контрактійно-інноваційного центру industry 4.0» за рахунок коштів Європейського Союзу, який пройшов дворівневу експертизу при проведенні конкурсного відбору проектів регіонального розвитку (Постанова Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2016 року № 827).

Проект відповідав завданням Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 06 серпня 2014 року № 385, плану заходів на 2015-2017 роки з реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 07 жовтня 2015 року № 821.

Розробка даного проекту була направлена на підтримку підприємницької діяльності в промисловій сфері (машинобудівній галузі), шляхом створення сучасної форми коопераційного об'єднання – Центру субконтрактації.

Автор вважає, що оскільки даний проект викликав зацікавленість серед владних структур, слід продовжувати роботу в даному напрямку. Оскільки від ЄС виділяються кошти на розвиток підприємництва, є актуальною пропозиція щодо створення такого роду інфраструктурної організації. Як відомо, саме ЄС є одним з найбільших осередків скупчення центрів промислової кооперації.

Загальна ціль запропонованої автором гіпотези полягає в досягненні сталого розвитку підприємницької діяльності та місцевого економічного розвитку, шляхом стимулювання інноваційної інфраструктури та підтримки інноваційної діяльності промисловості регіону.

Було виділено більш детальні цілі, які стояли при підготовці проекту:

1. Обґрунтування доцільності функціонування Центру субконтрактації як сучасної форми промислової кооперації малих, середніх та великих підприємств в умовах становлення Економіки 4.0.

2. Розробка методики економічного обґрунтування створення Центру субконтрактації.

3. Формування організаційно-економічних передумов функціонування Центру субконтрактації, як ядра розвитку підприємництва регіону.

Як уже згадувалось раніше, застосування субконтрактації актуально тим, що цей вид сучасної форми промислової кооперації великих і дрібних підприємств зарекомендував себе як ефективний механізм оптимізації витрат, при якому зберігаються висока якість і цінові параметри товару. З урахуванням поглиблення в глобалізаційні процеси і розвитку інноваційних технологій, використання субконтрактних відносин, які базуються на основі інформаційно-комунікаційних технологій, для України, в тому числі Одеси, є актуальним і необхідним.

Основні види діяльності, які передбачені для підготовки щодо організації Центру:

1. Аналіз вторинних даних щодо підприємств машинобудівної галузі Одеси по основним економічним показникам.

2. Формування бази даних підприємств для організації Центру.

3. Розробка методики розрахунків економічної ефективності застосування субконтрактації для підприємств та регіону.

4. Вибір організаційної структури Центру та джерел фінансування, впровадження нових інформаційно-комунікаційних технологій в організацію роботи Центру.

5. Організація інфраструктурної підтримки Центру

6. Проведення підготовчих навчальних заходів щодо підвищення професійних навичок майбутніх фахівців Центру.

Цільовими групами проекту є юридичні та фізичні особи.

Юридичні особи:

- промислові підприємства малого, середнього і великого бізнесу;
- місцеві органи самоуправління (Департамент економічного розвитку Одеської міської ради);
- районні та муніципальна адміністрації;
- громадські організації;

- установи соціальної сфери, наукові установи (в тому числі Одеський національний економічний університет).

Фізичні особи - молоді фахівці в області економіки, менеджери промислової галузі, компетентні співробітники обласної та районних державних адміністрацій, працівники підприємств, студенти економічних спеціальностей.

Основні результати, які передбачено досягти при підготовці проекту:

1. Маркетингові дослідження попиту і пропозиції продукції промисловості регіону на ринку Одеського регіону як інформаційної бази для функціонування Центру субконтрактації.

2. Створення та інформаційна підтримка Центру субконтрактації за допомогою Інтернет-технологій шляхом створення Веб-порталу.

3. Визначення системи економічних показників як критерію участі господарюючих суб'єктів малого та середнього бізнесу в діяльності Центру субконтрактації.

4. Забезпечення інституціональної інфраструктури Центру субконтрактації, розробка маркетингових стратегій номенклатури консультативних, освітніх послуг.

5. Підготовка фахівців, здатних взяти активну участь у розвитку інфраструктури Центру; формування міцних інтерактивних зв'язків між контрагентами Інформаційної системи субконтрактації в реально-віртуальній економіці.

Розглянемо більш детально кожний з етапів організації Центру.

На рис.2. зображено перший етап – обґрунтування доцільності створення Центру субконтрактації.

На даному етапі планується проведення моніторингу стану розвитку підприємницької діяльності суб'єктів малого та середнього бізнесу по основним економічним показникам, які належать до основних напрямків стратегічного розвитку м. Одеси. Ретельно дослідити підприємства, які займаються машинобудуванням.

На основі проведеного моніторингу сформувати базу даних по реально існуючим підприємствам малого та середнього бізнесу для організації Центру субконтрактації. Передбачається внесення інформації про виробничі можливості

і потреби (замовленнях і пропозиціях) підприємств в єдину інформаційну систему субконтракції і промислового партнерства.

Рис.2. Перший етап створення Центру субконтракції

Для створення бази використовувати пакет офісних програм.

Тривалість етапу – 4 місяці, відповідальні - кафедра маркетингу Одеського національного економічного університету, виконавці – викладачі та студенти-магістранти Одеського національного економічного університету.

Наступним етапом є розробка методики економічного обґрунтування створення Центру субконтракції (рис.3.).

На другому етапі планується розробка і поширення методичних рекомендацій для центру субконтракції і для виробничих підприємств – учасників мережі. Обґрунтування методики функціонування Центру для учасників та розрахунків економічної ефективності застосування субконтракції для підприємств та регіону. Тривалість – 4 місяці, виконавці – Департамент економічного розвитку, підприємства промисловості.

Останній етап передбачає формування організаційно-економічних передумов функціонування Центру субконтракції, як ядра розвитку підприємництва регіону.

Рис.3. Другий етап створення Центру субконтрактації

Необхідний вибір організаційної структури Центру та джерел фінансування, впровадження нових інформаційно-комунікаційних технологій в організацію роботи Центру. Вибір варіанту організації Центру передбачає 2 варіанти – на базі Торгово-промислової палати або за рахунок пайових внесків.

Для оптимальної роботи Центру необхідна відповідна інфраструктура. Це маркетингові функції, які пов'язані з маркетинговими дослідженнями, розробкою товарної, цінової, збутової та комунікативної політики Центру, це консультативні послуги, послуги пов'язані з проведенням навчання та ін..

Важливою є підготовка фахівців, здатних взяти активну участь у розвитку інфраструктури Центру; формування міцних інтерактивних зв'язків між контрагентами Інформаційної системи субконтрактації в реально-віртуальній економіці.

Однією із функцій Центру є проведення підготовчих навчальних заходів щодо підвищення професійних навичок майбутніх фахівців Центру, організація круглих столів, тренінгів, презентацій щодо роботи в Центрі.

Тривалість підготовки – 4 місяці.

Виконавці – Департамент економічного розвитку Одеської міської ради, ОНЕУ, підприємницькі структури.

Учасники – молоді фахівці в області економіки, менеджери промислової галузі, компетентні співробітники

обласної та районних державних адміністрацій, працівники підприємств, студенти економічних спеціальностей.

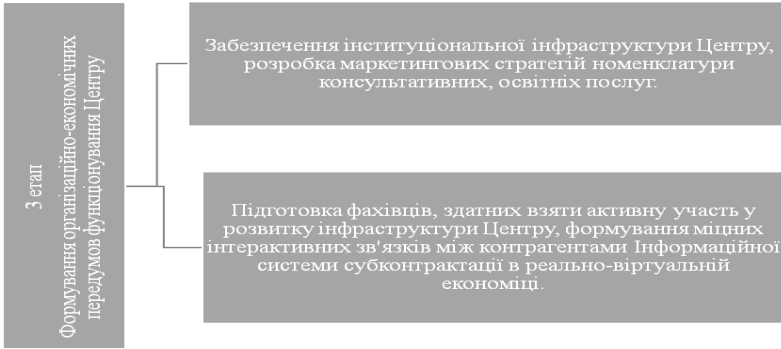

Рис. 4. Третій етап створення Центру субконтрактації

В якості інвесторів для фінансування проекту можна розглянути організації, які пропонують наступні програми підтримки малого та середнього бізнесу (табл. 1.).

Таблиця 1

Можливі інвестори для фінансування Центру субконтрактації (складено автором на основі [5])

Інвестори	Сайт	Характеристика організації-інвестора
1	2	3
Європейська програма підтримки малого та середнього бізнесу (COSME)	http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=8dc8c0b0-4e27-409c-b90e-f076ab2a27d8&title=ProgramiPidtrimkiPidprimtsiv https://ec.europa.eu/easme/en/cosme	COSME – це набір тематичних проектів та програм на період з 2014 по 2020 роки. Перелік програм, що визначаються Європейською комісією, щороку змінюється та викладається в окремому документі – Робочій програмі. Учасниками програми можуть бути: малий та середній бізнес, громадські організації, агенції регіонального розвитку, освітні заклади, бізнес-асоціації, кластери, органи державної влади. Мова подачі пропозиції англійська.

1	2	3
	http://international.gc.ca/world-monde/funding-financement/call_proposal-appel_proposition.aspx?lang=eng	Тематика: створення робочих місць, громадянське суспільство, врядування, розвиток управлінського потенціалу, демократія та права людини. Заявки можуть подаватися або як ініціативи розвитку, або у відповідь на оголошення конкурсу
Канадський департамент закордонних справ, торгівлі та розвитку	http://www.cana.dainternational.gc.ca/ukraine/office-s-bureaux/kyiv.aspx?lang=eng#serv	Запити можуть бути відправлені в Посольство Канади в Україні. (Мова подачі заявки англійська).
Фонд Східна Європа	http://eef.org.ua/	Місія Фонду сприяти соціальному та економічному розвитку України, мобілізуючи ресурси, зміцнюючи громади та підтримуючи партнерство громади, влади та бізнесу. Зараз Фонд зосередив увагу на 4 програмах: місцевий економічний розвиток; місцевий соціальний розвиток; розвиток громадянського суспільства та ефективне управління; екологія та енергоефективність. З метою ефективнішої реалізації власних програм Фонд співпрацює з мережею своїх партнерів: громадськими лідерами, НДО, місцевою владою та організаціями, що надають

1	2	3
		технічну допомогу. Фонд шукає нових партнерів, щоб більше громад отримали підтримку для власного розвитку. Більшість грантів ФСЕ надає через конкурсні програми, які регулярно ініціює Фонд.
Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР).	http://ufpp.gov.ua/business_advisor_y_services	ЄБРР допомагає підприємствам залучати висококваліфікованих консультантів, які здатні якісно трансформувати їх бізнес, і надає гранти (безповоротню фінансову допомогу) для часткової оплати
Гранти малим та середнім підприємствам для зростання їх бізнесу	http://www.ebrd.com/work-with-us/project-finance.html	послуг консультантів. Фінансування надає ЄС та країни-донори.
Посольство Канади в Україні	http://www.canadainternational.gc.ca/ukraine/index.aspx?lang=ukr	Мета програми міжнародного розвитку Канади в Україні є поліпшення економічних можливостей для українців у посиленні демократії. Канада працює з урядом України для надання допомоги у здійсненні реформ, необхідних для реалізації повного економічного потенціалу країни і створення міцного громадянського інституційного та правового середовища для більш тісної інтеграції з Європою.

Отже, гіпотеза щодо залучення міжнародних інвестицій до створення Центру субконтрактації є аргументованою, ідея та методика реалізації проекту запропонована, а фінансування

створення Центру є можливим за будь-яких варіантів, чи то державна підтримка, чи підтримка міжнародних інвесторів.

Висновки і перспективи подальших досліджень.

Глобалізаційні процеси та стрімкий розвиток науково-технічного прогресу надають можливість суб'єктам підприємництва використовувати нові підходи до своєї діяльності, впроваджувати сучасні організаційні форми господарювання. Як показує досвід світових гігантів промисловості (США, Японія, Німеччина, Італія та ін.), одним із дієвих форм господарювання та промислової кооперації є субконтрактація. З урахуванням міжнародного досвіду застосування субконтрактних відносин обґрунтовано теоретико-методичні засади створення Центру субконтрактації та забезпечення його інфраструктурної підтримки, в тому числі маркетингових функцій за рахунок міжнародних інвестицій.

Література

1. Литовченко І.Л. Дослідження поняття «субконтрактація» як сучасної форми виробничої кооперації / І.Л. Литовченко, Я.А. Хмелярова // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. – №11. – С.75-79. [Електронний ресурс] – Режим доступу http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_11/102.pdf.

2. Авдієнко Я.А. Міжрегіональні Центри кон'юнктурних досліджень та просування інноваційної продукції на зовнішні та внутрішні ринки — як сучасні інституціональні одиниці у просуванні наукових розробок українських розробників і виробників на експорт. Рекомендації зі створення центрів комерціалізації технологій / Я.А. Авдієнко // Кон'юнктурний супровід інноваційної продукції та послуг: монографія / за заг. ред. В. А. Карпова. – Одеса: ОНЕУ, 2018. – С. 134-142.

3. Информационная система субконтрактации – пример эффективного применения информационных технологий для развития малого бизнеса [Электронный ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://subcontract.ru/Docum/DocumList_DocumFolderID_16.html.

4. Торгово-промислова палата України \ "Програми підтримки бізнесу\ " [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://invest.ucci.org.ua/ua/business/programs>.

5. Гранти на поради: яку допомогу може отримати МСБ від великих фондів і організацій [Електронний ресурс] // MIND UA – Режим доступу до ресурсу: <https://mind.ua/publications/20181632-granti-na-poradi-yaku-dopomogu-mozhe-otrimati-msb-vid-velikih-fondiv-i-organizacij>.

1. Lytovchenko I.L. Doslidzhennya ponyattya «subkontraktatsiya» yak suchasnoyi formy vyrobnychoyi kooperatsiyi / I.L. Lytovchenko, Ya.A. Khmelyarova // Naukovyy visnyk Khersons'koho derzhavnoho universytetu. – 2015. – #11. – S.75-79. [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_11/102.pdf.

2. Avdiyenko Ya.A. Mizhrehional'ni Tsentry kon"yunkturykh doslidzen' ta prosuvannya innovatsiyanoi produktsiyi na zovnishni ta vnutrishni rynky — yak suchasni instyutsional'ni odynytsi u prosuvanni naukovykh rozrobok ukrayins'kykh rozrobnykiv i vyrobnykiv na eksport. Rekomendatsiyi zi stvorennya tsestriv komertsializatsiyi tekhnolohiy / Ya.A. Avdiyenko // Kon"yunkturyy suprovid innovatsiyanoi produktsiyi ta posluh: monohrafiya / za zah. red. V. A. Karpova. – Odesa: ONEU, 2018. – S. 134-142.

3. Ynformatsyonnaya systema subkontraktatsyy – prymer efektyvnoho prymenenyya ynformatsyonnykh tekhnolohyy dlya razvytyya maloho byznesa [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu do resursu: http://subcontract.ru/Docum/DocumList_DocumFolderID_16.html.

4. Torhovo-promyslova palata Ukrayiny \ "Prohramy pidtrymky biznesu\ " [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu do resursu: <http://invest.ucci.org.ua/ua/business/programs>.

5. Hranty na porady: yaku dopomohu mozhe otrymaty MSB vid velykykh fondiv i orhanizatsiy [Elektronnyy resurs] // MIND UA – Rezhym dostupu do resursu: <https://mind.ua/publications/20181632-granti-na-poradi-yaku-dopomogu-mozhe-otrimati-msb-vid-velikih-fondiv-i-organizacij>.

Рецензент: Литовченко І.Л., д.е.н., професор, зав.кафедри маркетингу Одеського національного економічного університету.

22.05.2018

УДК 334.012.42:336.02

JEL Classification: M130 O230

Варналій Захарій

ФІСКАЛЬНА ПОЛІТИКА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

В статті досліджено вплив фіскальної політики України на розвиток малого і середнього бізнесу. Проаналізовано точки зору науковців щодо розуміння понять «фіскальна політика», «бізнес», «підприємництво». Виокремлено проблеми і недоліки, які негативно впливають на розвиток українського підприємництва. Зазначено, що найбільш дієвим є поєднання прямих та непрямих інструментів стимулювання розвитку малого і середнього бізнесу у відповідності до вимог часу та з урахуванням конкретних політико-економічних чинників. Акцентовано увагу на тому, що раціональне застосування податкового, бюджетного інструментарію в процесі фіскального регулювання розвитку малого і середнього підприємництва сприяє підвищенню ефективності формування централізованих фондів та створює умови для соціально-економічного розвитку країни.

Виявлено, що фіскальній політиці України притаманні коротко-, та мікрострокові цілі. Це перешкоджає адекватному врахуванню майбутніх видатків та обмежує поточні інвестиції. Зазначено, що середньостроковою метою фіскальної політики має бути створення сприятливого середовища для ведення бізнесу, розвитку малого і середнього підприємництва, залучення інвестицій та стимулювання інновацій. Серед основних заходів фіскальної політики у контексті її впливу на